

Kancelář prezidenta republiky
Archiv Pražského hradu

Zpráva o činnosti
Archivu Pražského hradu
za rok 2023

Úvod

Archiv Pražského hradu (Archiv PH) uchovává a zpřístupňuje historické dokumenty k dějinám Pražského hradu, k jeho umělecko a kulturně-historickému významu, stavebnímu vývoji a obecně k jeho funkci ústředního sídla hlavy státu. Archiv PH vykonává tuto činnost od konce roku 1920 v souvislosti s postupným přebíráním péče o hradní areál Kanceláří prezidenta republiky (KPR). V letech 1920-1925 byly v Archivu PH soustředěny podle osmého oddílu mírové smlouvy s Rakouskem (podepsána v Saint-Germain -en-Laye, 1919) během tzv. spisové a archivní rozluky historické archivní fondy z působnosti na Hradě fungujících úřadů v 16. – 20. století (do roku 1918). V roce 2020 si pracoviště připomenulo 100 let své existence vydáním jubilejní monografie *Hradu a obci: sto let Archivu Pražského hradu 1920-2020*.

V roce 1957 se na základě vládního nařízení 55/54 Sb., o chráněné oblasti Pražského hradu stala KPR výkonným orgánem památkové péče o chrám sv. Víta a převzala do odborné správy rovněž Kapitulní knihovnu se sbírkou hudebnin, Archiv Metropolitní kapituly a fond Jednota pro dostavění chrámu sv. Víta. Na fondy Metropolitní kapituly byl v roce 2015 vznesen nárok ze strany vlastníka, tj. Metropolitní kapitulou u sv. Víta v Praze. Vedla se jednání o budoucím místě uložení těchto mimořádně vzácných archivních fondů. Na základě Smlouvy o úschově archivních fondů (leden/únor 2019) mezi Metropolitní kapitulou u sv. Víta a Kanceláří prezidenta republiky jsou fondy Metropolitní kapituly nadále uloženy v Archivu PH.

V současnosti je péče o fondy vykonávána na základě zákona č. 499/2004 Sb., o archivnictví a spisové službě a o změně některých zákonů, ve znění pozdějších předpisů a v souladu s potřebami zřizovatele – Kanceláře prezidenta republiky. Archiv PH je organizačně zařazen do Oddělení Archivy KPR a PH v Odboru spisové a archivní služby KPR (OSAS KPR). Vedením Oddělení Archivy KPR a PH je od července r. 2023 dočasně pověřen Mgr. Tomáš Zubec (Archiv PH), který ve funkci nahradil Mgr. Jiřinu Horákovou.

I. Personální podmínky v Archivu PH

Mgr. Tomáš Zubec, odborný archivář, vedoucí Archivu PH
Mgr. Martin Halata, vědecký tajemník, odborný archivář
Mgr. et Mgr. Lenka Kluková, odborná archivářka
Mgr. et Mgr. Petra Ponzerová, odborná archivářka
Martin Výborný, pracovník badatelný

II. Celkové množství uložených archiválií

Celková metráž archiválií činí 1085 bm při 57 kmenových fondech. Specializovaná knihovna Archivu Pražského hradu a Archivu Kanceláře prezidenta republiky se rozrostla na 28 787 svazků knih.

III. Výběr, archivní zpracování a využívání archiválií

Badatelnu archivu navštívilo 102 osob (včetně zahraničních – Belgie, Francie, Itálie, Kanada, Maďarsko, Německo, Polsko, Slovensko, Spojené státy americké, Velká Británie), uskutečněno bylo 204 badatelských návštěv. Zodpovězeno bylo cca 600 badatelských dotazů.

Akviziční činnost:

- a) přírůstek (technická, projektová dokumentace Kanceláře prezidenta republiky/Správy Pražského hradu) do fondu Nová plánová sbírka (EL NAD 15) o celkové metrāži cca 2 bm;
- b) přírůstek do fondu KPR 400 000 (EL NAD 34) o celkové metrāži cca 37 bm.

Provedena interní revize, rozčlenění a kompletace u projektové dokumentace fondu Nové plánové sbírky, Staré plánové sbírky, sbírky pasport, sbírky fotografií Jednota, sbírky novinových výstřižků. Přijetí dokumentů do péče archivu od Ing. arch. Petra Chotěbora z období jeho působení na PH v Odboru památkové péče KPR (jeho působení v oblasti publikační, výstavní a jiné odborné činnosti). Archiv obdržel starý tisk Korunovace Marie Terezie, 1743, od soukromého dárce. Přistoupilo se k digitalizaci ikonografického alba Antonína Podlahy, obsahujícího vzácné grafické listy Pražského hradu a některých památek Starého Města. Album bylo získáno na aukci po smrti Antonína Podlahy a jde o archiválii mimořádné hodnoty. Stejně jako v předchozích letech byly realizovány fotografické práce napříč archivními fondy, mikrofilmování a digitalizace archiválií. V roce 2023 bylo digitalizováno cca 1 300 ks.

Účast na konferencích, přednáškách, školeních apod. pracovníků Archivu PH:

- *XVIII. seminář restaurátorů a historiků*. Benediktický klášter v Broumově, 25.-27. 4. 2023.
- *Entity bez hranic. Efektivní zpracovávání archiválií v ěře CAM*. Online seminář, 22. 6. 2023.
- Interní SPH: *Školení Zoner photo studio*, 5. 6. 2023.
- komentované prohlídky pro odbornou i laickou veřejnost při výstavě *Okna Svatovítské katedrály*, září 2023 – leden 2024.
- 22. května navštívil Archiv PH nově zvolený prezident ČR Petr Pavel, v doprovodu některých nových vedoucích pracovníků KPR. Seznámení s odbornou činností archivu.
- 9. června hostil Archiv PH kolegyně z ukrajinských archivů, dr. Liliu Marenets, ředitelku Státního archivu Kirovohradského regionu a dr. Marinu Fenyuk, ředitelku Státního centra pro uchovávání dokumentů Národního archivního fondu. Návštěva byla zaštit'ovaná OASSS MV ČR (Mgr. Michal Severa) a za odborné účasti ukrajinistky se specializací na soudobé dějiny Ukrajiny, paní Mgr. Lenky Víchové.
- 8. prosince byla realizována odborná exkurze pro studenty kurzu archivnictví a pomocných věd historických na FF UK (katedra PVH a archivního studia).

- 7. června proběhla veřejná přednáška s názvem *Gegen Paradeisgartl und Lorenzenberg*, na UPCE – Historický ústav.

Výstavy, na kterých Archiv PH participoval:

- *Plečnik 150 years*. Muzeji in galerije města Ljubljane, Slovenija 16. 6. 2022 – 27. 8. 2023.
- „... a viděl jsem nové nebe a novou zemi...“. *Apokalypsa a umění v českých zemích*. Západočeská galerie v Plzni, 4. 10. 2023 – 3. 3. 2024.
- *Okna Svatovítské katedrály*. Císařská konírna Pražského hradu, 22. 9. 2023 – 28. 1. 2024.

IV. Stav archiválií

Archiválie uložené v depozitářích Archivu PH jsou v dobrém fyzickém stavu. Depozitáře jsou pod stálou elektronickou kontrolou a jejich klimatické podmínky jsou monitorovány pracovníky archivu a Správy Pražského hradu. Prostřednictvím centrální vzduchotechniky a mobilních odvlhčovacích jednotek jsou zajištěny stabilní podmínky pro uchovávání archiválií v depozitářích Archivu PH.

V. Konzervace a restaurování archiválií

Restaurování knihy (tisk), *The history of St. Pauls Cathedral in London*, autor William Dugdale, r. 1658.

Konzervátorské zásahy u 42 archiválií z fondů: Soutěžní výtvarné návrhy Jednoty pro dostavění Chrámu sv. Víta; Plánová sbírka Jednoty – období působení architektů Josefa Krannerera, Josefa Mockera a Kamila Hilberta. Zásahy byly provedeny kolegy a studentkami z fakulty restaurování UP v Litomyšli (Ateliér restaurování papíru, knižní vazby a dokumentů v Litomyšli) v rámci letní praxe uskutečněné v Archivu PH v červenci 2023.

VI. Specializovaná knihovna Archivu Pražského hradu a Archivu Kanceláře prezidenta republiky

Veškerá činnost v knihovně probíhala v rámci schváleného rozpočtu určeného k budování, údržbě a ochraně knihovního fondu obou částí knihovny. Knihovna je vedena knihovnicí Bc. Annou Jenšíkovou.

V průběhu roku byla prováděna běžná knihovnická agenda (katalogizace přírůstků, časopisy, výpůjčky, objednávky, ošetření fondu apod.).

Průběžná péče o knihovní fond a jeho řádné ukládání včetně efektivního využívání prostoru s ohledem na knihovní přírůstky. Do samostatných signaturních řad byly nadále vyčleňovány časopisy, sborníky a další publikace s ohledem na snazší a rychlejší vyhledávání. V průběhu roku byl dále doplňován seznam duplicitních (příp. nepotřebných) knih, časopisů a separátů z fondu APH. Položky ze seznamu duplicitních publikací byly postupně nabízeny

dalším knihovnám a organizacím. Nadále je doplňován seznam pro zařazení nově objevených duplicit. Veškeré tyto práce byly a jsou ovlivněny prostorem pro uložení knih, který je v současné době minimální. O možnostech rozšíření prostor pro ukládání knih probíhají jednání.

Přírůstek knih do fondu Specializované knihovny Archivu PH a Archivu KPR činí 485 publikací, které byly získány zakoupením, na základě smluv, příp. darováním. Zakoupeno bylo též několik velmi zajímavých zahraničních titulů. Dodavatelé knih (vč. zahraničních) byli a jsou vybíráni především s ohledem na ceny, poskytované slevy a dodací podmínky (doprava, poštovné a balné). Důležitým kritériem je – zejména u antikvariátů – dostupnost zboží v aktuálním čase. Nejvíce knih bylo zakoupeno v rámci on-line nákupů. Dále byly nakupovány knihy v menších knihkupectvích, antikvariátech, různých archivech atp.

Součástí běžné knihovnické agendy je i péče o knižní fond a jeho ošetřování (zejm. vazby časopisů, ale též převazby knih), na tuto činnost je vyvíjeno nemalého úsilí. Kromě odborných restaurátorských zásahů, jsou další opravy poškozených (potrhaných) obalů knih a časopisů prováděny svépomocí, podlepením nekyselým papírem apod.

Knihovní fond	Počet knihovních položek	Přírůstek	Smlouvy	Dary	Nákupy	Zpětná katal. / vazby / převody / aj.
Fondy APH a AKPR	24580	485	21	162	184	118
Uměnovědná knih.	2786	uzavřený fond	uzavřený fond	uzavřený fond	uzavřený fond	0
Knih. Oskar Schürer	1421	uzavřený fond	uzavřený fond	uzavřený fond	uzavřený fond	0
CELKEM	28787	485	21	162	184	118

Zpracoval:
Mgr. Tomáš Zubec m. p.
29. 1. 2024